

مدرن‌یسم و پست‌مدرن‌یسم

در آثار کودک و نوجوان

www.ketab.ir

سمیرا فعلی

کتابخانه و اسناد ملی ایران

سرشناسه	: فعلی، سمیرا، ۱۳۶۷
عنوان و نام پدیدآور	: مدرن‌نویسم و پست مدرن‌نویسم در آثار کودک و نوجوان / سمیرا فعلی
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری	: ۱۸۴ ص.
شابک	: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۳۱۷ - ۰۸۷ - ۴
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
موضوع	: داستان‌های کودکان (فارسی) - قرن ۱۴ - زمینه و موضوع
موضوع	: Childrens stories, Persian -20th century -Themes, motives
موضوع	: ادبیات کودکان و نوجوانان (فارسی) - ایران - تجددگرایی (ادبیات)
موضوع	: Childrens stories, Persian- Iran - Modernism (Literature)
موضوع	: فراتجدد (ادبیات) (Postmodernism (Literature)
رده‌بندی کنگره	: PIR ۳۸۶۹
رده‌بندی دیویی	: ۸ فا ۳ / ۶۳۰۴
شماره کتابخانه ملی	: ۹۱۰۸۴۵۳

مدرن‌نویسم و پست مدرن‌نویسم

در آثار کودک و نوجوان

نویسنده: سمیرا فعلی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۴۰۲

تیراژ: ۵۰ نسخه

۱۶۵,۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منیری جاوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳ تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Arvannashr.ir

۹۷۸ - ۶۲۲ - ۳۱۷ - ۰۸۷ - ۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۹.....	فصل اول: روند رشد ادبیات کودکان در ایران
۱۹.....	ادبیات کودک در اروپا
۳۳.....	فصل دوم: مروری بر مدرنیسم و پسامدرنیسم
۳۳.....	مدرنیسم
۴۲.....	پسامدرنیسم
۵۳.....	فصل سوم: بررسی عناصر مدرنیستی در داستان‌های کودک و نوجوان
۵۳.....	خلاصه داستان‌های مورد بررسی
۵۳.....	سه سوت جادویی
۵۴.....	ردپای نویسنده عقده‌ای

- ۵۵..... امپراطور کلمات
- ۵۶..... شب به خیر فرمانده
- ۵۶..... من نوکر بابا نیستم
- ۵۷..... غول و دو چرخه
- ۵۷..... دختره‌ی خل و چل
- ۵۸..... من و زن‌بابا و دماغ بابام
- ۵۸..... من من کله‌گنده
- ۵۹..... دیوانه چاه
- ۵۹..... مؤلفه‌های مدرنیسم
- ۵۹..... تجربه‌گرایی با عنصر نقطه‌نظر
- ۶۴..... دید تازه‌ای از رمان
- ۶۶..... انتقاد از زندگی شهری
- ۶۹..... فردگرایی
- ۷۰..... ضد قهرمان
- ۷۳..... بیگانگی
- ۷۶..... تجربه‌گرایی در شیوه‌های نگارش
- ۷۷..... فردگرایی
- ۷۸..... چندپارگی
- ۷۹..... مرکزیت در اثر هنری
- ۸۰..... اعتراض به جهان صنعتی مدرن
- ۸۱..... رشد داستان کوتاه
- ۸۲..... شهر
- ۸۳..... نخبه‌گرایی
- ۸۴..... اهمیت تصویر
- ۸۶..... ضدقهرمان
- ۸۷..... عدم قدرت ارتباط و بیان
- ۸۸..... جنگ و گسستگی تاریخی
- ۸۹..... بیان جریان ناخودآگاه ذهن
- ۹۰..... جریان سیال ذهن
- ۹۴..... بازخوانی اسطوره
- ۹۸..... اسطوره‌گرایی

۱۰۳.....	آشفته‌گی و بی‌ربط بودن.....
۱۰۴.....	مفهوم تازه از واقعیت.....
۱۰۶.....	فمینیسم.....
۱۰۹.....	مؤلفه‌های پست مدرنیسم.....
۱۰۹.....	فراداستان.....
۱۱۲.....	اقتدارشکنی راوی.....
۱۱۳.....	عدم حتمیت و پیرنگ‌باز.....
۱۱۷.....	مدور بودن و نداشتن نقطه‌ی آغاز و پایان.....
۱۱۸.....	بینامتنیت.....
۱۲۶.....	طنز.....
۱۲۷.....	چندپارگی.....
۱۲۹.....	نقیضه و پارودی.....
۱۳۲.....	کولاژ.....
۱۳۴.....	هجو ساختارها و رسوم گذشته.....
۱۳۵.....	تخیل.....
۱۳۸.....	تلفیق سبک‌ها.....
۱۴۲.....	خلق جهانی خاص.....
۱۴۳.....	انسان‌گرایی.....
۱۴۴.....	نمادپردازی.....
۱۴۵.....	بینامتنیت.....
۱۴۹.....	بازخوانی اسطوره.....
۱۵۱.....	فمینیسم.....
۱۵۱.....	اهمیت تصویر.....
۱۵۳.....	دید تازه‌ای از زمان.....
۱۵۳.....	نخبه‌گرایی.....
۱۵۶.....	عناصر پست مدرن.....
۱۵۶.....	جاندارانگاری طبیعت.....
۱۶۱.....	پوچی و بی‌معنایی.....
۱۶۳.....	تناقض.....
۱۶۵.....	اختلال در نظم هستی.....
۱۶۶.....	طنز و وارونه‌گویی.....

مقدمه

ادبیات کودک و نوجوان از انواع نوپای ادبی است. در گذشته در ادبیات چنین تقسیم‌بندی وجود نداشته و ادبیات به‌طور کلی به سه دسته تعلیمی، غنایی و حماسی تقسیم می‌شد که این گونه‌ها خود زیرمجموعه‌هایی داشتند. حکایت‌ها و قصه‌هایی که به‌طور شفاهی برای کودکان یا بزرگسالان گفته می‌شد از همین نوشته‌ها و سروده‌ها اقتباس و تلخیص می‌شد اما ادبیاتی که مکتوباً برای قشر کودک باشد تولید نمی‌شد. بنابراین آنچه اکنون ادبیات کودک و نوجوان نامیده می‌شود با هدف تعلیم یا سرگرمی برای این گروه سنی تولید شده و دارای ویژگی‌های خاصی است که آن را از ادبیات بزرگسالان متفاوت می‌سازد. ماریا نیکولایه‌وا محقق و پژوهشگر ادبیات کودک و نوجوان در مقاله‌ی «ادبیات/از پی قرون بر آن است که ادبیات کودک در همه‌ی کشورها و مناطق زبانی، کم‌وبیش از چهار مرحله‌ی تکامل گذر کرده است. این مراحل عبارتند از: ۱) اقتباس از ادبیات بزرگسال و فرهنگ عامیانه، ۲) داستان‌های تعلیمی و آموزشی که به‌طور مستقیم برای کودکان نوشته شده‌اند، ۳) ادبیات معیار و معتبر کودکان با شکل‌های نوعی واضح و خطابه‌های جنسیتی ویژه، ۴) ادبیات کودکان چندآوایی و

چندصدایی، نوعی همگرایی انواع ادبی که ادبیات کودکان را به آنچه که عموماً ادبیات مدرن یا پسامدرن ابلاغ می‌شود نزدیک‌تر می‌کند (نیکولایه‌وا، ۱۹۹۶: ۱۶).

به نظر می‌رسد تاریخ ادبیات کودک و نوجوان ایران نیز همین مراحل را پشت سر نهاده است. ادبیات کودکان و نوجوانان امروز پس از گذر از سه مرحله‌ی نخست به مرحله‌ی خلق آثار مدرن و پست‌مدرن رسیده است. گذر از دوره‌های پراشتهای جنگ و انقلاب و رسیدن به نوعی آرامش و سکون، مؤلفان آثار ادبی کودک و نوجوان را به‌سوی خلق اثری سوق داد که حامل تکنیک‌ها و شگردهای تازه‌ای برای مخاطب خود بودند.

باور عمومی بر آن است که ادبیات کودک فاقد هر نوع فن و تکنیک و زیبایی‌شناسی است و از ساختار خاصی پیروی نمی‌کند، اما کندوکاوی در آثار مختلف کودک و نوجوان، به‌ویژه آثار دو دهه‌ی اخیر، نشان از وجود شگردهای متنوعی دارد که معمولاً خاص رمان‌های مدرن و پست‌مدرن بزرگسالان قلمداد می‌شوند.

از دهه‌ی ۷۰ به این سو است که ادبیات مدرن وارد آثار ادبیات کودک ایران می‌شود و روح ساختن و نو شدن در آثار نویسندگان این دوره بسیار پررنگ می‌شود و نوع جدیدی از کتاب‌های کودک منتشر می‌شود. چنان‌که خواهیم دید نمونه‌هایی از ادبیات مدرن و پسامدرن موجود است که خلاقیت و توانایی‌های ویژه‌ی نویسندگان این آثار را به نمایش می‌گذارد.